

СТ А Н О В И Щ Е

за дисертационния труд на Ванина Сумрова

Новите феминални названия в българския език за получаване на образователната и научна степен „доктор”

Дисертационният труд на гл. ас. Ванина Сумрова е посветен на активно попълващата се в съвременния български език група от названия на лица жени. При своите продължителни наблюдения върху феминативите докторантката установява голяма динамика, като открива почти 1200 нови феминални образувания (неологизми и оказионализми), възникнали през последните 25 години. Значителното увеличаване на броя на новите феминативи и отсъствието на цялостно изследване на техните особености определя актуалността и дисертабилността на разработения проблем. Актуалността на труда се обуславя и от колебанията в речевата практика при назоваването на лица жени и неустановената езиковата норма относно употребата на феминални и маскулинизирани названия.

Дисертационният трудът има обем от 190 стр. и се състои от Въведение, шест глави, Заключение, обширна библиография и Приложение, включващо установените от докторантката нови феминативи.

Рецензията представлява комплексно и многоаспектно изследване на новите феминални названия в българския език, разгледани от различни гледни точки – с оглед на техните словообразователни, семантични, парадигматични, граматични и стилистични особености, в лингвокултурологичен план, а също и от гледна точка на лексикографската практика. Трудът на В. Сумрова е много зряло изследване, което впечатлява с редица свои качества – задълбоченост и детайлност на научното описание, сериозна теоретична обосновка на всеки разглеждан проблем, ясно изразена и добре аргументирана позиция на докторантката по всички спорни или неустановени случаи, подкрепена на изказаните тези с много богат илюстративен материал.

В *Първа глава* са разгледани начините на поява на новите феминални названия в българския език. Поради това, че преобладаваща част от тях са производни думи, значително място е отделено на словообразователните начини за тяхното формиране. В. Сумрова достига до редица интересни и значими изводи, свързани със

словообразователните особености на новите феминални названия. Посочва, че освен най-типичния начин за формирането им от названия на лица мъже е възможно да се образуват и от названия на нелица (напр. *силиконка*, *перхидролка*), на лица жени (напр. *миска*) и др. Установеното активизиране на някои словообразователни модели при новите феминативи (напр. при двусъставни образувания с първа част абривиатура, срв. *тв продуцентка*, *БНР режисьорка*) допринася за разкриване на словообразователни особености, общи за съвременната българска неология. В отделни случаи е възможна интерпретация на основите, от които са мотивирани феминалните названия, различна от предложената от докторантката. Напр. феминативи като *великденка*, *орионка*, *айдълка*, *брадърка* и под. биха могли да се определят и като образувани от основи на депроприални апелативи (група названия, на която са посветени изследвания на Й. Трифонова, Цв. Аврамова, Д. Благоева).

Във *Втора глава* феминалните названия са класифицирани по различни критерии (тематичен, хронологичен, стилистичен, нормативен), при което се разкриват нови техни характеристики. Приносен момент е изясняването на спорна особеност на новите феминативи, свързана със стиловата принадлежност на тези от тях, които назовават лица жени според тяхната професия. Докторантката убедително аргументира позицията си, че те не би трябвало да бъдат квалифицирани като разговорни.

С подчертано приносен характер е *Трета глава*, посветена на маскулинизацията при назоваването на лица жени. Обстойно са анализирани факторите за това явление и тяхното влияние в съвременния български език, като се посочват и редица случаи на несъобразяване с тях. Така например отбелязват се отклонения от практиката да се използва мъжкородово име при назоваване на лица жени според техния пост, длъжност, титла. Специално внимание докторантката отделя и на свързаните с маскулинизацията трудности и грешки при съгласуването и подробно анализира причините за тях. В. Сумрова отбелязва нов начин за изписване на съществителните за лица – с използване на наклонена чертичка, чрез което става възможно едновременно назоваване на лица от мъжки и женски пол. Наблюденията на докторантката върху назоваването на лица жени са подкрепени от проведената от нея анкета, която илюстрира предпочитанията на носителите на езика при използването на женскородови или маскулинизирани названия.

В *Четвърта глава* представянето на новите феминални названия се обогатява с нови характеристики, свързани с техни парадигматични, граматични и семантични особености. За първи път се посочват случаи на омонимия между феминални названия и названия на предмети. Особено интересна е *Пета глава*, в която повата феминална лексика се разглежда в лингвокултурологичен план. Детайлно се очертава образът на съвременната българска жена – с характерните за нея новите сфери на изява и нова ценностна система.

С приносен характер за лексикографската практика е *Шеста глава*, посветена на проблемите при представянето на новите феминални названия в речниците, свързани с техния подбор и стилистична характеристика. Предложените от В. Сумрова решения са особено ценни за постигането на единство и последователност при лексикографското отразяване на тези названия.

Дисертационният труд на В. Сумрова представлява първото комплексно изследване на отделна лексикална група названия в новата българска лексика и това определя приносния му характер за неологията. Трудът допринася и за установяване на езиковата норма при назоваването на лица жени, като важна в това отношение е ясно изразената позиция на докторантката, че в случаите на конкретно назоваване на лица жени феминалните названия нямат разговорен характер.

Авторефератът отразява точно проблематиката на дисертационни труд. Посочените научни приноси очертават вярно постиженията на труда.

Високата научна стойност и приносният характер на дисертационния труд ми дават основание с пълна убеденост да препоръчам на почитаемото Научно жури да присъди на докторантката В. Сумрова образователната и научна степен „доктор“.

3.06.2015 г.

Подпис:

проф. С. Колковска